

OTVORENI PARLAMENT

O vama se radi.

INDEX OTVORENOSTI PARLAMENATA

SRBIJA I REGION

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE
TRANSPARENTNOST I
ODGOVORNOST

British Embassy
Belgrade

Sadržaj

1. UVOD	3
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	4
3. INDEX OTVORENOSTI PARLAMENATA U REGIONU	6
3.1. OPŠTA OCENA INDEXA OTVORENOSTI	7
3.2. PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI PARLAMENATA	7
3.3. TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA	8
3.4. PRISTUP INFORMACIJAMA O RADU PARLAMENATA	10
3.5. OPŠTE PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE OTVORENOSTI PARLAMENATA	12
4. OTVORENOST PARLAMENATA U POJEDINAČNIM DRŽAVAMA I PREPORUKE	14
4.1. SRBIJA	14
4.1.1. PREPORUKE	15
4.2. CRNA GORA	16
4.2.1. PREPORUKE	18
4.3. HRVATSKA	18
4.3.1. PREPORUKE	20
4.4. BOSNA I HERCEGOVINA	21
4.4.1. PREPORUKE	22
4.5. MAKEDONIJA	23
4.5.1. PREPORUKE	25
4.6. ALBANIJA	25
4.6.1. PREPORUKE	27
4.7. SLOVENIJA	28
4.7.1. PREPORUKE	29

1. UVOD

Otvorenost, kao jedan od principa dobrog upravljanja, je važan kriterijum u analizi stepena demokratičnosti institucija u jednom društvu. Otvorenost institucija omogućava građanima da budu informisani u vezi sa radom i sa svim procesima unutar institucija, kontrolišu njihov rad, kao i da građani imaju način da budu uključeni u procese donošenja odluka.

Parlament, jedan od tri stuba funkcionalne demokratije, predstavlja najviše predstavničko telo. Upravo zbog te predstavničke funkcije, parlament treba najviše da polaže račun građanima i bude lider i uzor drugim institucijama u promociji otvorenosti i institucionalne odgovornosti. Otvorenost parlamenta i transparentnost svih podataka je od ključne važnosti za građansku kontrolu izabranih predstavnika. Parlamenti moraju biti inkluzivni, odgovorni, pristupačni i spremni da polažu račun građanima. Otvorenost parlamenta u tom kontekstu podrazumeva da je omogućeno građanima da budu informisani o radu parlamenta, da pospešuje građansko učešće u zakonodavnom procesu, da omogućava građanima da utiču na rad parlamentaraca kako bi njihov rad bio što odgovorniji i da bi parlamentarci zastupali interese građana.

Izveštaj „Indeks otvorenosti parlamenata u Srbiji i regionu“ ima za cilj da nas uputi u stanje otvorenosti parlamenata u regionu i zasniva se na istraživanju primene kriterijuma o otvorenosti parlamenata sadržanih u Deklaraciji o otvorenosti parlamenata.

Indeks otvorenosti parlamenata pokazuje koliko su parlamenti u Srbiji i regionu učinili u procesu otvaranja prema javnosti, uključivanju civilnog sektora i u edukaciji građana. Takođe, izveštaj pokazuje stanje u oblasti objavljivanja informacija o radu parlamenata, kako o njihovim ulogama i funkcijama, tako i o celokupnom zakonodavnom procesu, aktivnostima u plenumu i radnim telima, poslanicima i zaposlenima u službi parlamenta. Osim toga, izveštaj analizira stanje u oblasti pristupa informacijama o radu parlamenata, kroz omogućavanje prisustva medija i praćenja rada parlamenata, posete građana parlamentima i prisustvo plenarnim i sednicama odbora. Istraživanje je obuhvatilo i praćenje stanja o dostupnosti informacija na internetu i oblicima u kojima građani mogu da ih koriste i analiziraju, odnosno informacionim formatima i alatima u kojima se građanima prezentuju podaci.

Osim praćenja stanja u datim oblastima, cilj istraživanja jeste i da na osnovu rezultata uputi preporuke parlamentima u Srbiji i regionu na koji način mogu da unaprede svoj rad i parlament učine otvorenijim za javnost.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje o stepenu otvorenosti parlamenata sprovedeno je u oktobru 2014. godine i obuhvatilo je parlamente u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Makedoniji, Sloveniji i Srbiji. Izveštaj je pisan na osnovu istraživanja seta kriterijuma podeljenih u tri kategorije, kreiranih na osnovu principa iz Deklaracije o otvorenosti parlamenata.

U skladu sa Deklaracijom kriterijumi su podeljeni u tri kategorije: promovisanje kulture otvorenosti, osiguravanje transparentnosti informacija o radu parlamenta i olakšavanje pristupa informacijama o radu parlamenta.

Prva kategorija kriterijuma je usmerena na polje **promovisanja kulture otvorenosti**. Pod terminom otvorenost podrazumeva se da informacije o radu parlamenta pripadaju javnosti, da će biti dostupne građanima za korišćenje ili dalje publikovanje, uz eventualna ograničenja koja su usko definisana zakonom. Da bi se omogućila kultura otvorenosti, parlament mora da donese mere koje će osigurati inkluzivnu građansku participaciju i slobodno građansko društvo. U okviru istraživanja ova kategorija sadrži osam pitanja u vezi sa javnošću rada, odnosima sa javnošću, ažurnošću web sajta, edukacijom građana i saradnjom parlamenta sa civilnim sektorom. Parlament ima dužnost da unapređuje razumevanje građana o funkcionisanju parlamenta i da razmenjuje dobre prakse sa drugim parlamentima u cilju povećanja otvorenosti i transparentnosti. Parlament mora da radi u saradnji sa civilnim sektorom i građanima, da bi informacije o radu parlamenta bile kompletne, tačne i blagovremene.¹

Druga kategorija kriterijuma je obuhvatila pitanje **transparentnosti informacija o radu parlamenta**. Pod pojmom transparentnost podrazumeva se proaktivno objavljivanje informacija o radu Parlamenta. U okviru istraživanja ova kategorija sadrži 35 pitanja koja se odnose na objavljivanje podataka u vezi sa funkcijama parlamenta, poslanicima, procedurama i propisima u parlamentu, plenarnim sednicama i zasedanjima odbora. Parlament bi trebalo da usvoji politike koje osiguravaju proaktivno objavljivanje informacija o radu parlamenta. Informacije o radu parlamenta sadrže podatke o ulozi parlamenta i njegovoj funkciji, kao i informacije dobijene u okviru zakonodavnog procesa, što uključuje tekstove predloženih zakona i amandmana, rezultate glasanja, dnevni red i plan aktivnosti parlamenta, izveštaje o aktivnostima u plenumu i radnim telima, arhivske informacije. Tu se ubrajaju i druge informacije, kao što su npr. izveštaji o parlamentu ili izveštaji napravljeni od strane parlamenta. Parlament bi trebalo da osigura informacije o upravljanju i administraciji parlamenta, zaposlenima u službi parlamenta kao i sveobuhvatne i detaljne informacije o budžetu parlamenta. Parlament bi trebalo da učini dostupnim biografije, informacije o aktivnostima i poslovima u koje su uključeni parlamentarci, uključujući i

¹ <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/> (pristupljeno: 19.10.2014. godine)

sve informacije potrebne građanima kako bi mogli da donesu sud o njihovoj kompetentnosti i integritetu, kao i eventualnim sukobima interesa.²

Treća kategorija kriterijuma o otvorenosti parlamenta jeste **pristup informacijama o radu parlamenta** i sadrži 15 pitanja koja su u vezi sa mogućnostima za izveštavanje medija, posete građana i prisustvo plenarnim sednicama, pristupu informacijama, opremljenosti sajtova i mogućnostima praćenja rada putem novih tehnologija. Parlament mora da omogući da informacije budu dostupne svim građanima bez diskriminacije, preko više načina informisanja, uključujući lično neposredno posmatranje, štampane medije, radio i emitovanja uživo ili po zahtevu na internetu. Prisustvo u parlamentu bi trebalo biti omogućeno svim građanima uz ograničenja u vezi sa kretanjem i bezbednošću, sa jasno definisanim i javno dostupnim politikama koje omogućavaju pristup medija i posmatrača. Informacije o radu parlamenta treba da budu besplatne, na svim zvaničnim i službenim jezicima, a izveštaji pisani jednostavnim i razumljivim rečnikom, što će omogućiti da informacije budu razumljive široj populaciji.³

Istraživanje je rađeno uvidom u zvanične internet stranice parlamenata (Narodna skupština Republike Srbije⁴, Hrvatski sabor⁵, Skupština Crne Gore⁶, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine⁷, Skupština Republike Makedonije⁸, Skupština Republike Albanije⁹, Narodna skupština Republike Slovenije¹⁰), kao i kroz analizu dokumenata (poslovník, budžet itd). Za svaku kategoriju merena je ispunjenost kriterijuma i oni će u izveštaju biti predstavljeni.

² <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/> (pristupljeno: 19.10.2014. godine)

³ <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/> (pristupljeno: 19.10.2014. godine)

⁴ <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-.871.html>

⁵ <http://www.sabor.hr/Default.aspx>

⁶ <http://www.skupstina.me/index.php/me/>

⁷ <https://www.parlament.ba/default.aspx?langTag=bs-BA&pril=b>

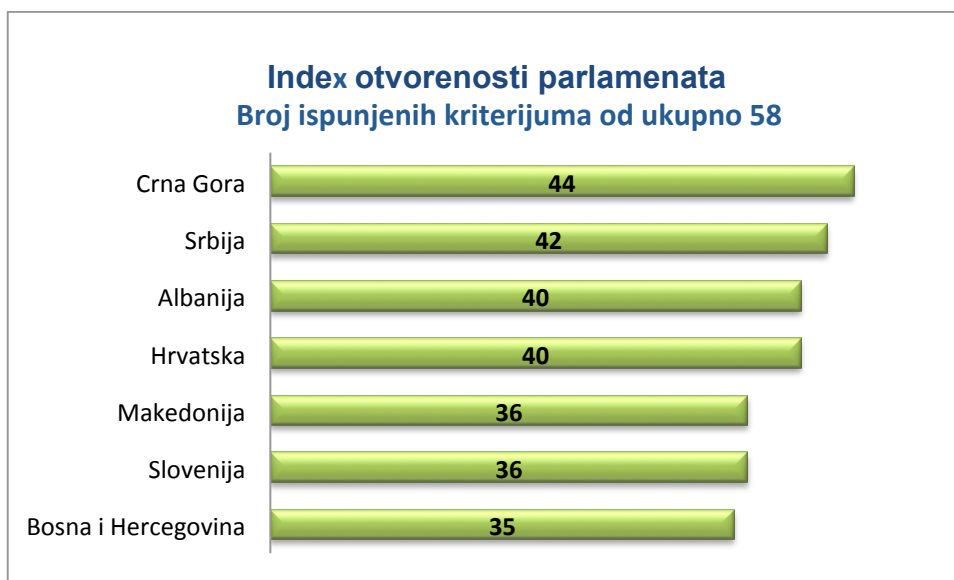
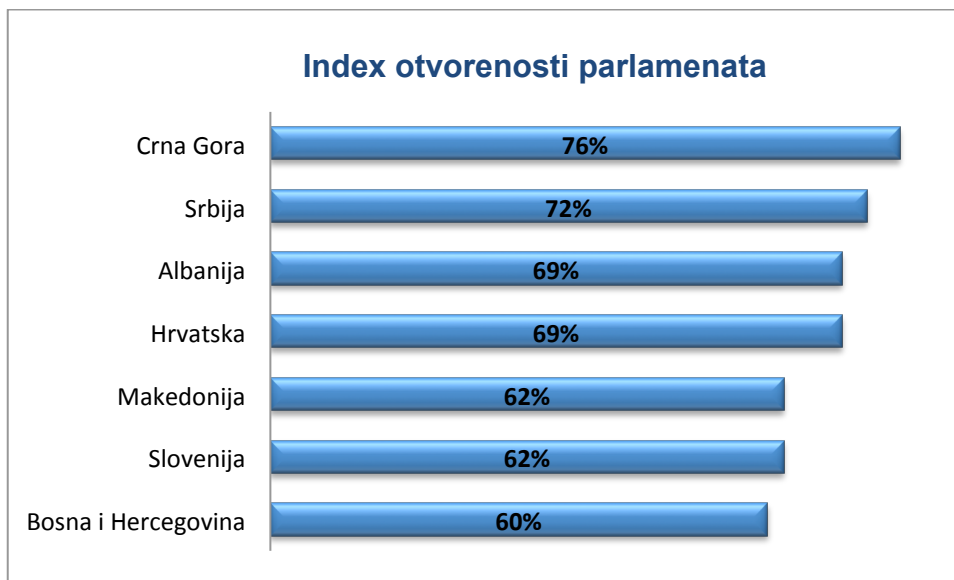
⁸ <http://www.sobranie.mk/pocetna.nspx>

⁹ http://www.parlament.al/web/Albanian_Parliament_1_2.php

¹⁰ <http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/>

3. INDEX OTVORENOSTI PARLAMENATA U REGIONU

U ovom poglavlju ćemo predstaviti zbirne rezultate otvorenosti parlamenata u regionu. Na osnovu tri grupe kriterijuma, analiza je pokazala da parlament Crne Gore ispunjava najviše kriterijuma, 44 od ukupno 58 kriterijuma (76% ispunjenost kriterijuma otvorenosti). Zatim sledi parlament Srbije koji ispunjava 42 kriterijuma (72%). Parlamenti Hrvatske i Albanije ispunjavaju 40 kriterijuma otvorenosti (69%). Iza njih prema ispunjenosti kriterijuma slede parlamenti Makedonije i Slovenije koji ispunjavaju 36 kriterijuma (62%). Najlošiji rezultat u pogledu ispunjenosti kriterijuma ima parlament Bosne i Hercegovine, koji ispunjava 35 kriterijuma (60%)

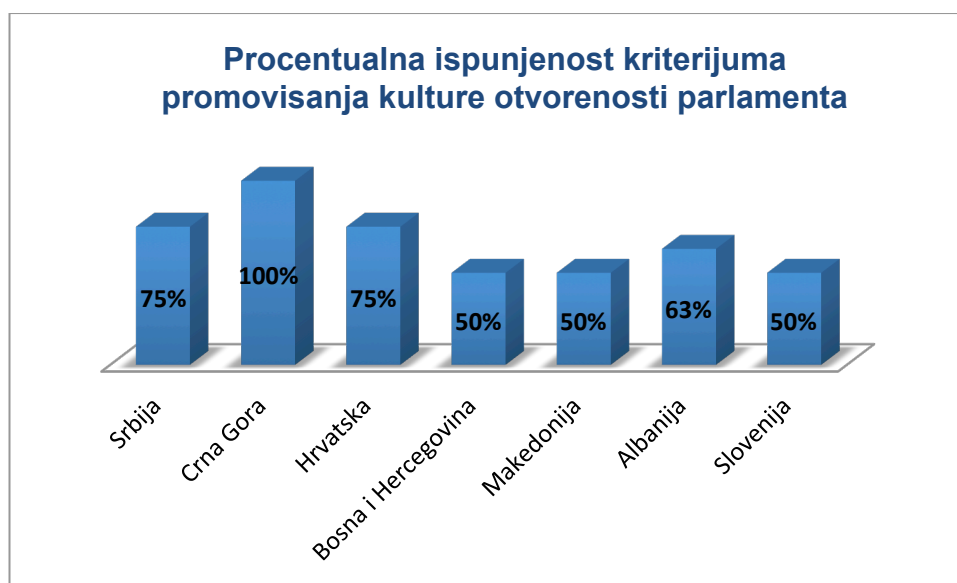

3.1. OPŠTA OCENA INDEXA OTVORENOSTI

Parlamenti u regionu, u odnosu na prethodne godine, su napravili korak napred u pogledu otvorenosti. Pojedine kriterijume od opšte važnosti ispunjavaju svi parlamenti. Javnost parlamenta je princip koji su usvojili svi parlamenti. Osnovne podatke o ulozi, strukturi i načinu funkcionisanja se objavljuju kao i usvojeni zakoni i zakoni u proceduri. Objavljuju se i zapisnici sa sednica kao i video snimci. Svi parlamenti su omogućili izveštavanje medija, posete građana i web prezentacije parlamenata su kreirane da su lako čitljivi i da svako može da se informiše. Ipak u pogledu otvorenosti parlamenata u regionu nedostaje veća transparentnost podataka u vezi sa plenarnim sednicama, a pre svega sa sednicama odbora, kao i transparentnost podataka u vezi sa poslanicima. Osim toga, retko se objavljuju detaljni podaci o budžetu, internim pravilima i administrativnim procedurama u parlamentu.

3.2. PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI PARLAMENATA

Raspon ispunjenosti prve kategorije pitanja se kreće od 50% do 100%. Parlament Crne Gore ispunjava sve kriterijume, dok su parlamenti Srbije i Hrvatske na visokom nivou ispunjenosti kriterijuma. Gotovo svi parlamenti su promovisali princip javnosti u svojim dokumentima i najčešće parlamenti imaju unutrašnju jedinicu zaduženu za odnose sa javnošću. Parlamenti često nemaju jedinicu za edukaciju građana, kao ni programe edukacije, a još ređe je zastupljena institucionalna saradnja sa civilnim sektorom.

Kada se radi o pojedinim kriterijumima unutar kategorije kriterijuma kulture otvorenosti parlamenata, zbirni rezultat za region izgleda ovako:

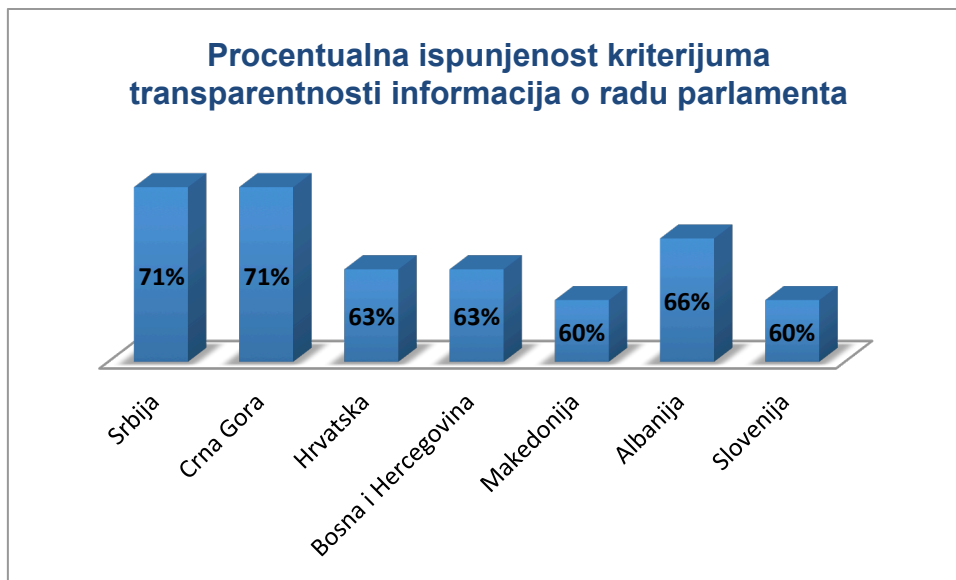
ZBIRNA ISPUNJENOST KRITERIJUMA PROMOVISANJA KULTURE OTVORENOSTI		
Kriterijum	Broj parlamenta	Procenat
Princip javnosti rada	7	100%
Predviđeno izuzeće javnosti rada	7	100%
Jedinica za odnose sa javnošću	7	100%
Redovno ažuriranje web sajta	6	86%
Jedinica zadužena za edukaciju građana	3	43%
Programi edukacije građana	3	43%
Institucionalni mehanizam saradnje parlamenta i civilnog sektora	2	29%
Sekcija za saradnju sa civilnim sektorom	2	29%

3.3. TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA

Druga kategorija kriterijuma je obuhvatila pitanje transparentnosti informacija o radu parlamenata i sadržala je 35 pitanja koja se odnose na objavljivanje podataka u vezi sa funkcijama parlamenata, poslanicima, procedurama i propisima u parlamentu, svim poslovima i dokumentima u vezi sa plenarnim sednicama i zasedanjima odbora, kao i objavljivanjem izvšetaja, detaljnih budžeta i arhivskih informacija.

Raspon ispunjenosti kriterijuma se kreće od 60% do 73%. Najveću ispunjenost kriterijuma u ovoj kategoriji imaju parlamenti Srbije i Crne Gore, dok ih prati parlament Albanije. Većina parlamenata objavljuje informacije o ulozi, strukturi i funkcijama parlamenta, kao i Poslovnik o radu, osnovne biografske podatke o poslanicima, njihove funkcije u parlamentu kao i njihovu pripadnost partijama. Takođe, visoka je ispunjenost kriterijuma koji se tiču zapisnika sa plenarnih sednica, kao i objavljivanje usvojenih zakona i zakona u proceduri. Sa druge strane, ne objavljuju se interna pravila parlamenata i

administrativne procedure, detaljni budžeti, radne biografije poslanika, prisutnost poslanika na sednicama kao ni pojedinačne rezultate glasanja. Istraživanje je pokazalo da parlamenti značajno zaostaju kada se radi o objavljivanju podataka koji se odnose na rad parlamentarnih odbora u odnosu na podatke koji su u vezi sa plenarnim sednicama.

Kada se radi o pojedinim kriterijumima unutar kategorije kriterijuma transparentnosti informacija o radu parlamenata zbirni rezultat za region izgleda ovako:

ZBIRNA ISPUNJENOST KRITERIJUMA TRANSPARENTNOSTI INFORMACIJA O RADU PARLAMENTA		
Kriterijum	Broj parlamenta	Procentat
Objavljen Poslovník o radu	7	100%
Objavljeni podaci službenika	6	86%
Objavljen budžet parlamenta	3	43%
Objavljen Informator o radu	4	57%
Objavljene biografije poslanika	7	100%
Objavljene radne biografije poslanika	4	57%
Objavljene stručne spreme poslanika	7	100%

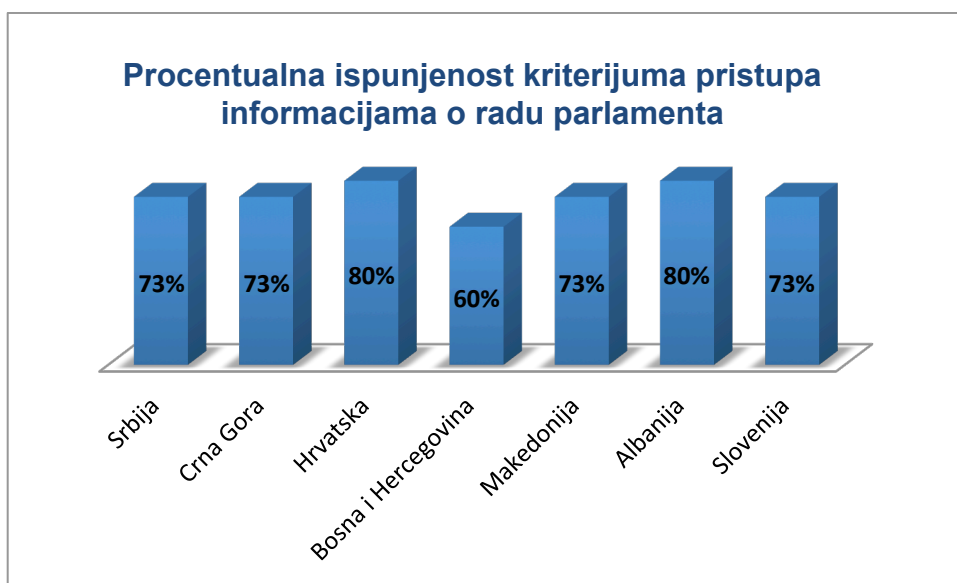
Objavljene funkcije poslanika u parlamentu	7	100%
Objavljena pripadnost političkim partijama u parlamentu	7	100%
Objavljeni kontakt podaci poslanika	5	71%
Objavljeni podaci o imovinskom stanju poslanika	1	14%
Objavljene stenobebeške sa plenarnih sednica	5	71%
Objavljeni zapisnici sa plenarnih sednica	5	71%
Objavljeni video zapisi sa plenarnih sednica	6	86%
Objavljeni rezultati glasanja sa plenarnih sednica	4	57%
Objavljeno prisustvo poslanika plenarnim sednicama	3	43%
Objavljene stenobebeške sa sednica odbora	1	14%
Objavljeni zapisnici sa sednica odbora	4	57%
Objavljeni video zapisi sa sednica odbora	2	29%
Objavljeni rezultati glasanja sa sednica odbora	0	0%
Objavljeno prisustvo poslanika na sednica odbora	1	14%
Objavljeni materijali koje odbor razmatra	4	57%
Objavljeni predlozi zakona	7	100%
Objavljeni zakoni	6	86%
Objavljeni amandmani	1	14%
Objavljeni ostali dokumenti usvojeni na plenarnim sednicama	7	100%
Objavljeni dokumenti usvojeni na sednicama odbora	3	43%

3.4. PRISTUP INFORMACIJAMA O RADU PARLAMENTA

Kategorija kriterijuma pristupa informacijama o radu parlamenata sadrži 15 pitanja koja su u vezi sa mogućnostima za izveštavanje medija, posete građana i prisustvo plenarnim sednicama, pristupu informacijama, opremljenosti sajtova i mogućnostima praćenja rada putem novih tehnologija. Parlament mora da omogući da informacije budu dostupne svim građanima bez diskriminacije, preko više načina informisanja, uključujući lično neposredno posmatranje, štampane medije, radio i emitovanjauživo ili po zahtevu na internetu.

Raspon ispunjenosti kriterijuma se kreće od 60 do 80%. Najveću ispunjenost kriterijuma u ovoj kategoriji imaju parlamenti Hrvatske i Albanije, a a zatim slede sa nešto nižim procentom ispunjenosti

parlamenti Srbije, Crne Gore, Makedonije i Slovenije. Većina parlamenata je omogućila izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posetu građana parlamentu, prisustvo plenarnim sednicama. Takođe, sve informacije koje parlamenti pružaju su besplatne, u otvorenim formatima. Sa druge strane, većina parlamenata nema jasno definisane procedure za izveštavanje medija, prisustvo građana plenarnim sednicama ili sednicama odbora. Takođe, parlamenti ne koriste društvene mreže kao vid komunikacije sa građanima.

Kada se radi o pojedinim kriterijumima unutar kategorije kriterijuma pristupa informacijama o radu parlamenata zbirni rezultat za region izgleda ovako:

ZBIRNA ISPUNJENOST KRITERIJUMA PRISTUPA INFORMACIJAMA O RADU PARLAMENTA		
Kriterijum	Broj parlamenta	Procenat
Omogućenost medija da izveštavaju sa plenarnih sednica	7	100%
Jasna procedura za dobijanje akreditacija za izveštavanje sa plenarnih sednica	5	71%
Omogućenost građana da posete	7	100%

parlament		
Jasna procedura za posetu građana parlamentu	6	86%
Omogućenost građana da prisustvuju plenarnim sednicama	6	86%
Jasna procedura za prisustvo građana plenarnim sednicama	4	57%
Jasna procedura za prisustvo građana sednicama odbora	1	14%
Informacije o radu parlamenta u otvorenim formatima	7	100%
Pretraživač na web prezentaciji parlamenta	7	100%
Korišćenje društvenih mreža	1	14%

3.5. OPŠTE PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE OTVORENOSTI PARLAMENATA

Usvajanjem *Deklaracije o otvorenosti parlamenata*, koja predstavlja okvir za unapređenje otvorenosti i odgovornosti, parlamenti bi nedvosmisleno pokazali da imaju čvrsto opredeljenje za poštovanje standarda i vrednosti koje Deklaracija promovira. Pored toga, da bi dodatno unapredili stepen otvorenosti parlamenti u regionu bi trebalo da:

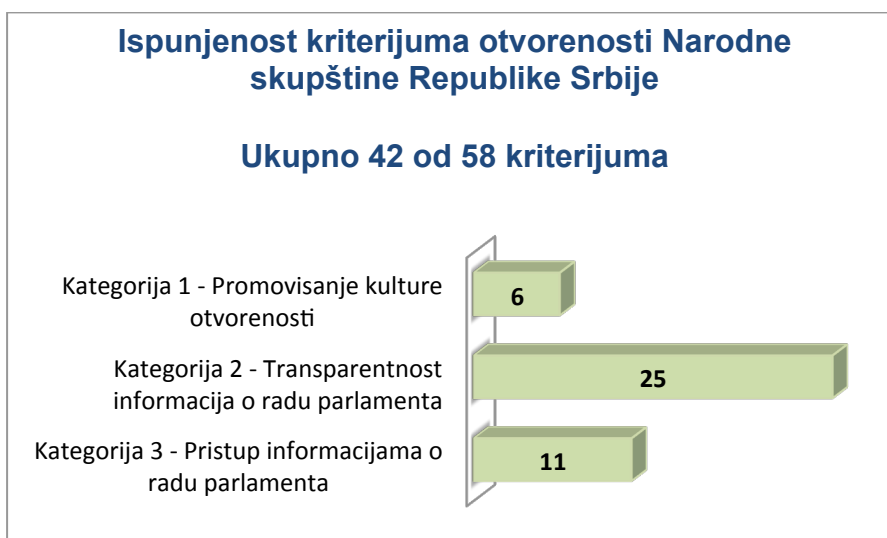
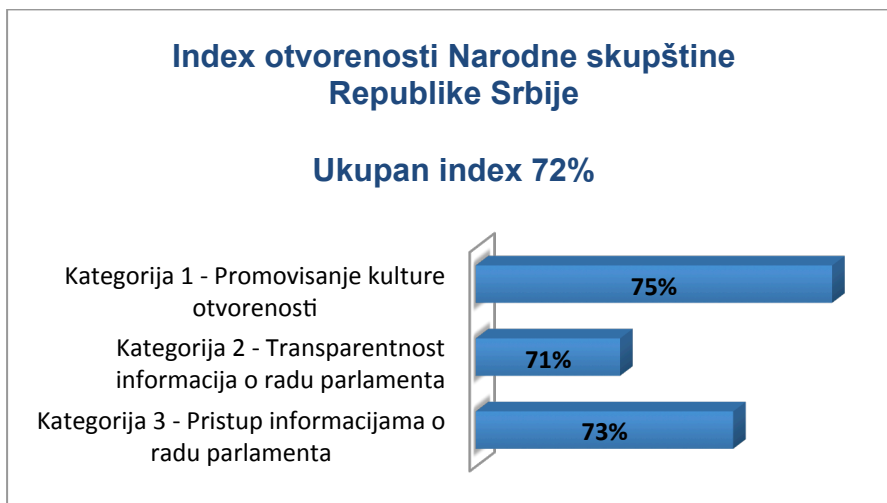
- institucionalizuju saradnju sa civilnim sektorom;
- promovišu građansku edukaciju i kreiraju programe edukacije;
- objavljuju informacije o zaposlenima u službi parlamenta i administraciji;
- objavljuju detaljni budžet;
- objavljuju kompletne podatke o poslanicima (biografije narodnih poslanika, radne biografije, stručnu spremu/zanimanje narodnih poslanika, funkcije narodnih poslanika, pripadnost političkim partijama, kontakt podatke);
- objavljuju podatke i materijale koji nastaju u vezi sa radom na plenarnim sednicama;
- objavljuju podatke i materijale koji nastaju u vezi sa radom na sednicama odbora (izveštaji o aktivnostima odbora/komisija, uključujući kreirane i dobijene dokumente, iskaze svedoka na javnim sednicama, transkripte i izveštaje o poslovima odbora/komisija, glasanje parlamentaraca);

- definišu jasne procedure za izveštavanje medija, posete građana i prisustvo građana plenarnim sednicama;
- omogućće prisustvo građana i civilnog sektora sednicama odbora;
- omogućće korišćenje jednostavnih i stabilnih mehanizama pretrage, pružanje informacija preko otvorenih i strukturiranih formata, tehnološku iskoristivost informacija dajući jasne instrukcije za korišćenje baza podataka i alata; olakšaju dvosmernu komunikaciju, kreiranje strategije komunikacije kroz vidove redovnog obaveštavanja, kao i korišćenja društvenih mreža kao vida komunikacije sa građanima.

4. OTVORENOST PARLAMENTA U POJEDINAČNIM DRŽAVAMA I PREPORUKE

4.1. SRBIJA

Kada se radi o otvorenosti Narodne skupštine Republike Srbije (NSRS) prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenta, analizom je utvrđeno da je ispunjenost kriterijuma na visokom nivou. Narodna skupština Republike Srbije ispunjava 42 od 58 kriterijuma (72%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava 6 od 8 kriterijuma (75% ispunjenost kriterijuma). Narodna skupština je poslovnikom usvojila princip javnosti rada i precizno definisala kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, Narodna skupština ima jedinicu za odnose sa javnošću, blagovremeno ažurira web prezentaciju parlamenta i ima programe edukacije građana. Kriterijumi koje Narodna skupština ne ispunjava se odnose na postojanje institucionalizovanog modela saradnje sa civilnim sektorom.

U okviru druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava 25 od 35 kriterijuma (71% ispunjenost kriterijuma). Narodna skupština objavljuje informacije koje se odnose na njen položaj i uloge, funkcije i unutrašnje procedure, kao i svoj Poslovnik o radu, Informator o radu, detaljan budžet parlamenta i podatke o službenicima. Kada je reč o informacijama o poslanicima, Narodna skupština objavljuje podatke kao što su osnovni podaci o poslaniku, zanimanje, pripadnost političkim partijama i funkcije u Narodnoj skupštini, ali ne objavljuje radne biografije, kontakte i podatke o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama i sednicama odbora je omogućena, ali ne u potpunosti. Dostupni su zapisnici, video zapisi, stenobebeške, rezultati glasanja sa plenarnih sednica i zapisnici i video zapisi sa sednica odbora. Nedostaje veća transparentnost u pogledu informacija koje nastaju u vezi sa radom odbora.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava 11 od 15 kriterijuma (73% ispunjenost kriterijuma). Narodna skupština Republike Srbije omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Narodnoj skupštini, kao i samo prisustvo građana plenarnim sednicama. Kriterijumi koji nisu ispunjeni odnose se na formalna pravila i procedure za prisustvo plenarnim sednicama, kao i za prisustvo sednicama odbora, kako građana tako i organizacija civilnog društva. Narodna skupština Republike Srbije sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Narodna skupština ima svoje profile na društvenim mrežama, ali se oni ne ažuriraju.

4.1.1. PREPORUKE

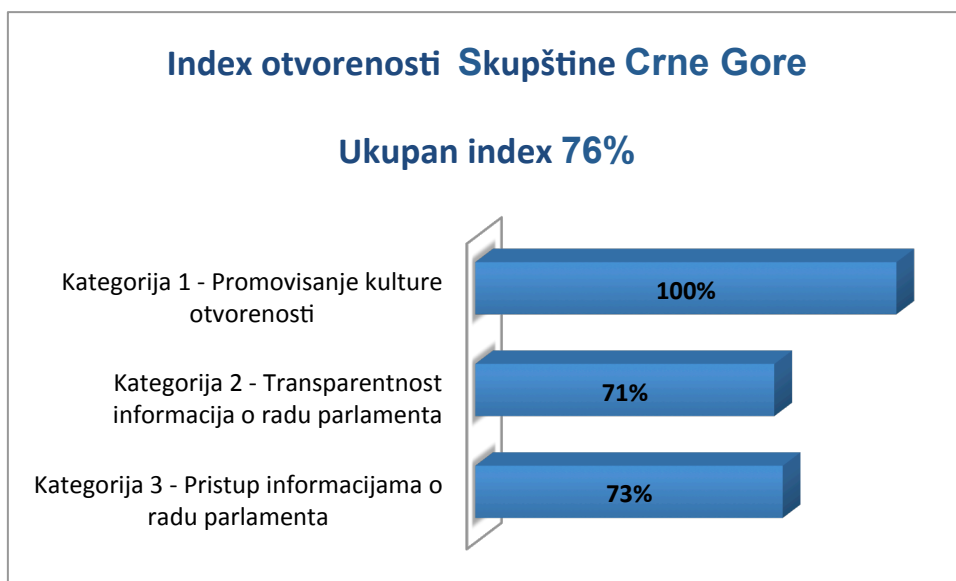
Iako je Narodna skupština Republike Srbije, u prethodnom periodu značajno unapredila transparentnost rada, postoji prostor za dalje unapređenje otvorenosti. Narodna skupština Republike Srbije bi u narednom periodu, pored usvajanja *Deklaracije o otvorenosti parlamenata*, trebalo da:

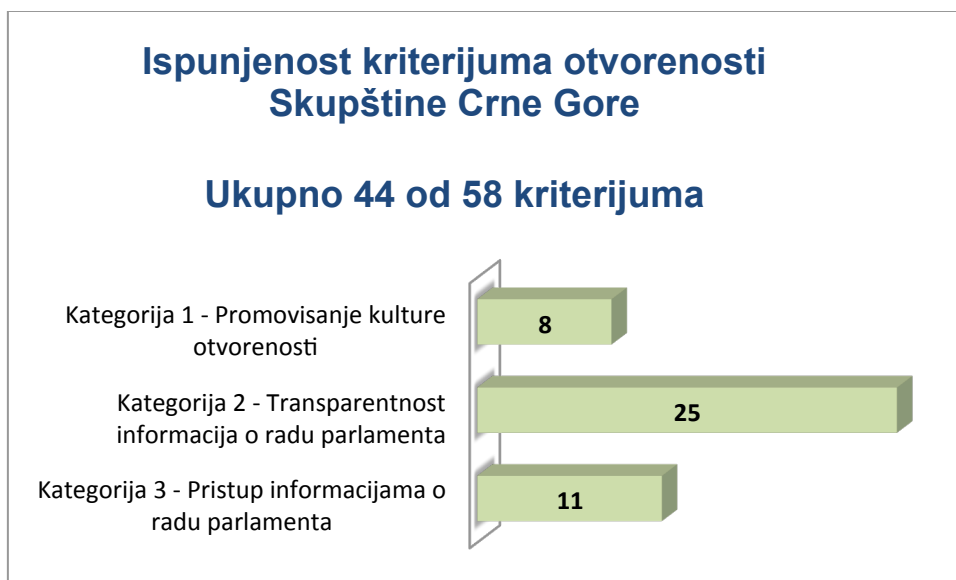
- omogućiti učešće civilnog sektora kroz formiranje sekcije za saradnju, kao i kroz učešće civilnog sektora u radu odbora. Institucionalizacija saradnje između Narodne skupštine i civilnog sektora bi bila korak koji nedostaje u promovisanju kulture otvorenosti;

- objavljuje u potpunosti podatke u vezi sa narodnim poslanicima kao što su radne biografije, njihovi službeni, direktni kontakti i imovinsko stanje;
- Podatke koje već objavljuje na zvaničnoj web prezentaciji da učini mašinski čitljivim;
- objavljuje amandmane i dokumente usvojene na sednicama odbora;
- neophodno je objavljivanje dokumenata koje odbori razmatraju i usvajaju, kao i informacije o prisustvu i rezultatima glasanja narodnih poslanika;
- kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)
- kreira strategiju i unapredi postojeće programe edukacije građana;

4.2. CRNA GORA

Kada se radi o otvorenosti Skupštine Crne Gore prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata analizom je utvrđeno da je ispunjenost kriterijuma na visokom nivou. Skupština Crne Gore ispunjava 44 od 58 kriterijuma (76%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Skupština Crne Gore ispunjava svih 8 kriterijuma (100% ispunjenost kriterijuma). Skupština je Poslovnikom usvojila princip javnosti rada i precizno definisala kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, parlament ima jedinicu za odnose sa javnošću, blagovremeno ažurira web prezentaciju Skupštine i ima programe edukacije građana. Skupština Crne Gore ima institucionalizovanu saradnju sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Skupština Crne Gore ispunjava 25 od 35 kriterijuma (71% ispunjenost kriterijuma). Skupština objavljuje informacije koje se tiču njenog položaja i uloge, funkcijama i unutrašnjim procedurama, kao i svoj Poslovnik o radu, Informator o radu, detaljan budžet parlamenta. Takođe, Skupština Crne Gore objavljuje detaljno podatke o poslanicima, od osnovnih podataka kao što su zanimanje, pripadnost političkim partijama i funkcije u Narodnoj skupštini, do radnih biografija, kontakata i podataka o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama je omogućena, nedostaje samo objavljivanje podataka o prisutnosti poslanika i rezultatima glasanja. Nedostaje veća transparentnost u pogledu informacija koje nastaju u vezi sa radom odbora jer ništa od informacija osim dnevnog reda i izveštaja u formi vesti se ne objavljuje. Sa druge strane, postoji potpuna transparentnost u pogledu objavljivanja zakona, predloga zakona, amandmana i svih ostalih dokumenata koji su u vezi sa plenarnim sednicama.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Skupština Crne Gore ispunjava 11 od 15 kriterijuma (73% ispunjenost kriterijuma). Skupština Crne Gore omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Skupštini, kao i samo prisustvo

građana plenarnim sednicama. Kriterijumi koji nisu ispunjeni se tiču formalnih pravila i procedura za prisustvo plenarnim sednicama, kao i za prisustvo sednicama odbora, kako građana tako i organizacija civilnog društva. Skupština Crne Gore sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Skupština Crne Gore nema profile na društvenim mrežama.

4.2.1. PREPORUKE

Skupština Crne Gore ima dobre rezultate u pogledu otvorenosti, ali oni bi mogli da se dodatno unaprede. Skupština Crne Gore, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promovise, bi trebalo da:

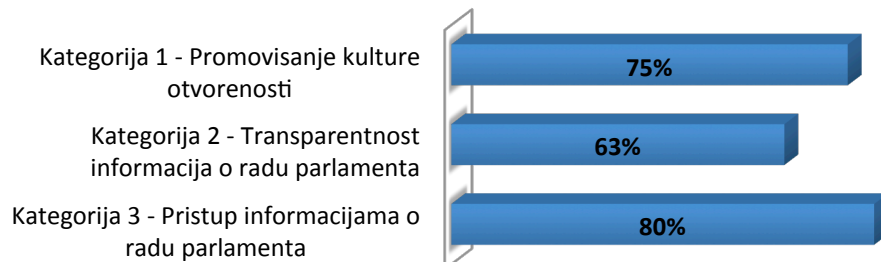
- omogućiti veću transparentnost informacija o radu odbora;
- objavljuje kontakt podatke službenika;
- da omogućiti prisustvo sednicama odbora i da se tačno utvrde procedure za prisustvo plenarnim sednicama;
- kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)

4.3. HRVATSKA

Kada se radi o otvorenosti Hrvatskog Sabora prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata analiza je pokazala da je ispunjenost kriterijuma na visokom nivou. Hrvatski Sabor ispunjava 40 od 58 kriterijuma (69%). Ipak postoje ozbiljni nedostaci u kategoriji transparentnosti informacija o radu parlamenta.

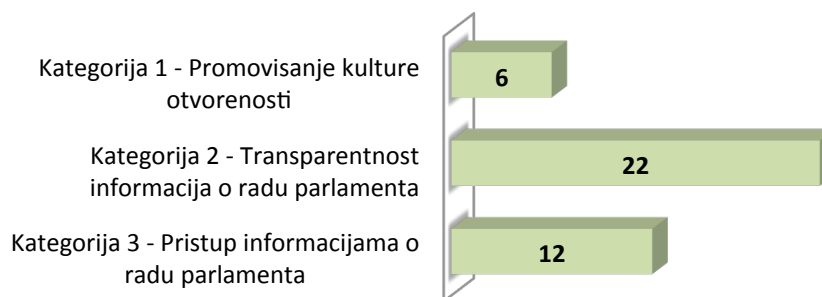
Index otvorenosti Hrvatskog Sabora

Ukupan index 69%

Ispunjenost kriterijuma otvorenosti Hrvatskog Sabora

Ukupno 40 od 58 kriterijuma

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Hrvatski Sabor ispunjava 6 od 8 kriterijuma (75% ispunjenost kriterijuma). Sabor je poslovnikom usvojio princip javnosti rada i precizno definisao kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, Sabor ima jedinicu za odnose sa javnošću, blagovremeno ažurira web prezentaciju i ima programe edukacije građana. Kriterijume koje Hrvatski Sabor ne ispunjava se odnose na saradnju sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Skupština Hrvatske ispunjava 22 od 35 kriterijuma (63% ispunjenost kriterijuma). Sabor objavljuje informacije koje se tiču njegovog položaja i uloge, funkcijama i internim pravilima, kao i svoj Poslovnik o radu. Hrvatski Sabor objavljuje podatke o zastupnicima, osnovne podatke kao što su zanimanje, pripadnost političkim partijama, kontakte i funkcije u Saboru, ali nedostaju radne biografije i podaci o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama je omogućena, nedostaju samo

stenobebeške i pojedinačno rezultati glasanja. Transparentnost u pogledu informacija koje nastaju u vezi sa radom odbora su na istom nivou, postoje video zapisi, zapisnici i dokumenti koje odbori razmatraju, ali nedostaje transparentnost u pogledu stenobebežaka, prisustva zastupnika i rezultata glasanja. Sa druge strane, postoji potpuna transparentnost u pogledu objavljivanja zakona, predloga zakona i svih ostalih dokumenata koji su u vezi sa plenarnim sednicama i sednicama odbora. Hrvatski Sabor ima posebnu web stranicu posvećenu aktima koji nastaju u radu Hrvatskog Sabora.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Hrvatski Sabor ispunjava 12 od 15 kriterijuma (80% ispunjenost kriterijuma). Hrvatski Sabor omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Skupštini, kao i samo prisustvo građana plenarnim sednicama. Kriterijumi koji nisu ispunjeni se tiču prisustva sednicama odbora, kako građana tako i organizacija civilnog društva. Hrvatski Sabor sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Hrvatski Sabor ima profil na društvenim mrežama ali nije ažuran.

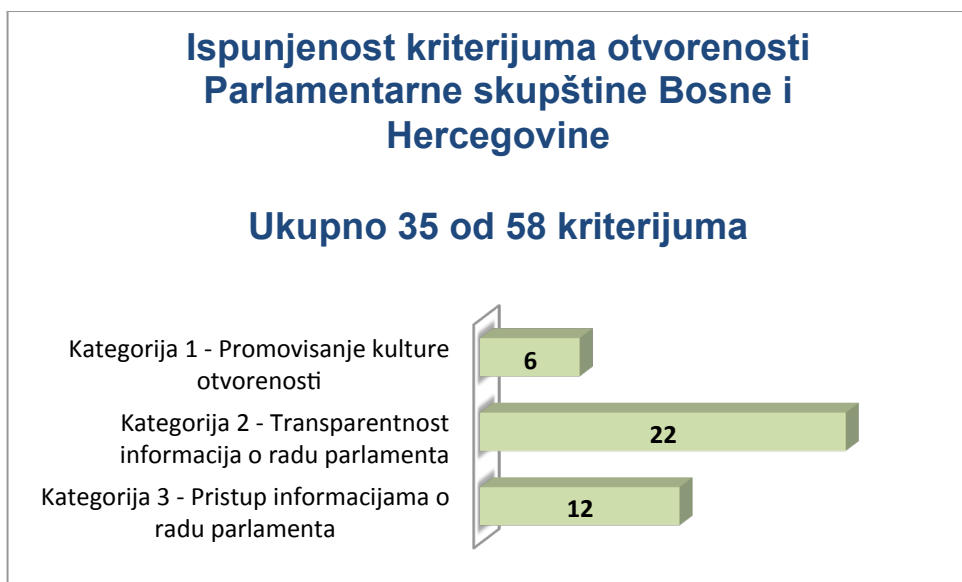
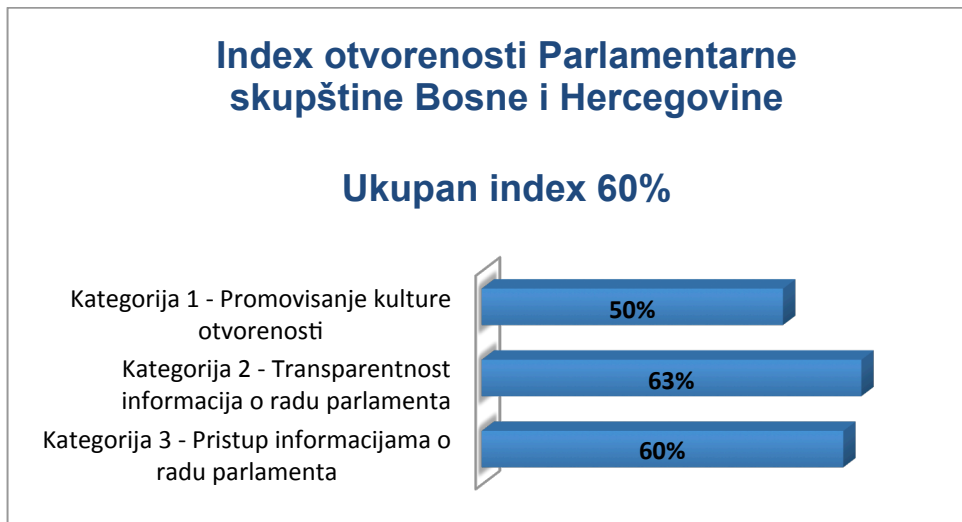
4.3.1. PREPORUKE

Hrvatski Sabor, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promovise, da bi povećao svoju otvorenost trebalo bi da:

- institucionalizuje saradnju sa civilnim sektorom;
- da dokumenti kao što su budžet i informator o radu budu dostupni;
- poveća transparentnost u radu odbora, kao i u pogledu podataka o prisustvu zastupnika i njihovom glasanju na plenarnim sednicama i sednicama odbora;
- omogući građanima i civilnom sektoru učešće na sednicama odbora;
- kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)

4.4. BOSNA I HERCEGOVINA

Kada se radi o otvorenosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata pokazalo se da Parlamentarna skupština zaostaje u postignutim rezultatima u odnosu na zemlje u regionu i da ispunjenost kriterijuma nije na visokom nivou. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ispunjava 35 od 58 kriterijuma (60%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Parlamentarna skupština ispunjava 4 od 8 kriterijuma (50% ispunjenost kriterijuma). Parlamentarna skupština je Poslovnikom usvojila princip javnosti rada i precizno definisala kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, Parlamentarna skupština ima jedinicu za odnose sa javnošću i blagovremeno ažurira web prezentaciju

parlamenta. Sa druge strane, ne postoje programi edukacije građana kao ni sekcija za saradnju sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ispunjava 22 od 35 kriterijuma (63% ispunjenost kriterijuma). Parlamentarna skupština objavljuje informacije koje se tiču njenog položaja i uloge, funkcijama i internim pravilima, Poslovnik o radu, kao i podatke o službenicima. Kada se radi o informacijama o poslanicima, Parlamentarna skupština objavljuje podatke kao što su osnovni podaci o poslanicima, zanimanje, pripadnost političkim partijama, funkcije u Parlamentarnoj skupštini, radne biografije i kontakte, a nedostaju samo podaci o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama i sednicama odbora je omogućena, ali ne u potpunosti. Što se tiče plenarnih sednica, dostupne su stenobeleske, zapisnici, video zapisi, pojedinačni rezultati glasanja sa plenarnih sednica kao i zapisnici i dokumenti koje odbor razmatra sa sednica odbora. Takođe, transparentni su podaci o predlozima zakona, zakonima i drugim dokumentima usvojenim na plenarnim sednicama i sednicama odbora.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ispunjava 9 od 15 kriterijuma (60% ispunjenost kriterijuma). Parlamentarna skupština omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, ali bez jasno predstavljene procedure za dobijanje akreditacija za izveštavanje. Parlamentarna skupština omogućava i posete građana, ali bez jasno utvrđenih pravila za prisustvo građana plenarnim sednicama. Ne postoje ni utvrđeni mehanizmi za prisustvo sednicama odbora, kako građana tako i organizacija civilnog društva. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Parlamentarna skupština nema profile na društvenim mrežama.

4.4.1. PREPORUKE

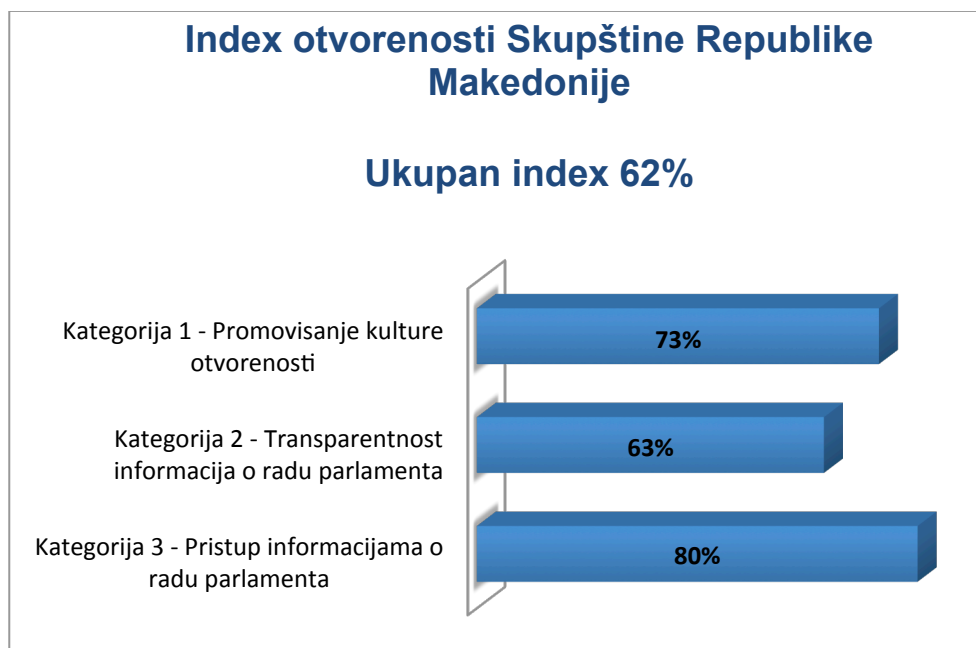
Da bi povećala otvorenost Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promoviše, bi trebalo da:

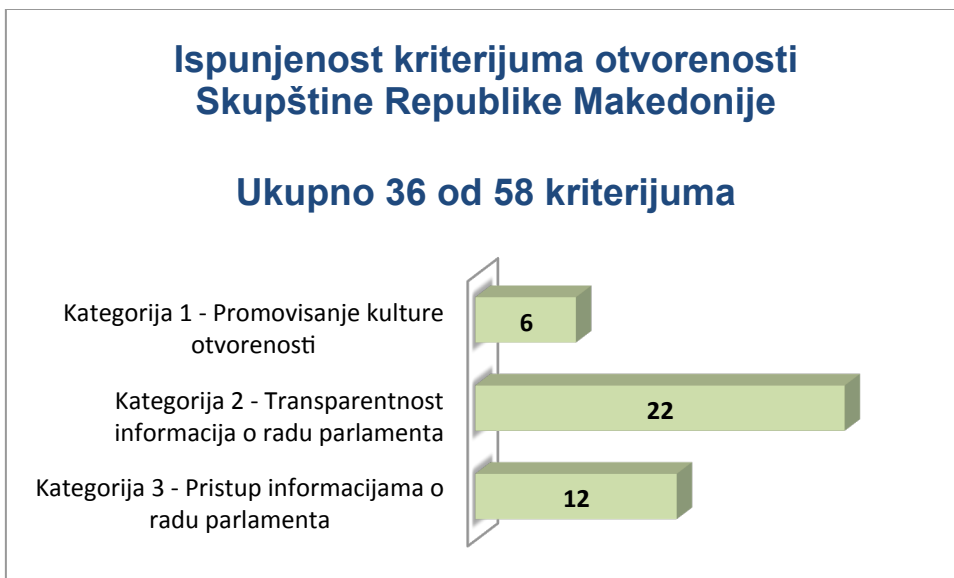
- uvede programe edukacije građana;
- da razvije saradnju sa civilnim sektorom;
- podaci koji se odnose na budžet, informator o radu, i rad odbora budu transparentniji, odnosno dostupni preko web prezentacije.;

- procedure za izveštavanje i posete Parlamentarne skupštine budu precizno određene i da se omogući prisustvo plenarnim sednicama i sednicama odbora;
- kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)

4.5. MAKEDONIJA

Kada se radi o otvorenosti Skupštine Republike Makedonije prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata došli smo do zaključka da je ispunjenost kriterijuma na niskom nivou. Skupština Republike Makedonije ispunjava 36 od 58 kriterijuma (62%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Skupština Republike Makedonije ispunjava 4 od 8 kriterijuma (50% ispunjenost kriterijuma). Skupština je Poslovnikom usvojila princip javnosti rada i precizno definisala kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, Skupština ima jedinicu za odnose sa javnošću i blagovremeno ažurira web prezentaciju parlamenta. Sa druge strane, ne postoje programi edukacije građana kao ni sekcija za saradnju sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Skupština Republike Makedonije ispunjava 21 od 35 kriterijuma (60% ispunjenost kriterijuma). Skupština objavljuje informacije koje se tiču njenog položaja, uloge i funkcija, ali ne objavljuje unutrašnje procedure i administrativna pravila., Skupština objavljuje Poslovnik o radu, Informator o radu i podatke o službenicima, ali ne i budžet. Kada se radi o informacijama o poslanicima, Skupština objavljuje podatke kao što su osnovni podaci o poslaniku, zanimanje, pripadnost političkim partijama i funkcije u Narodnoj skupštini, ali ne objavljuje radne biografije, kontakte i podatke o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama je na visokom nivou. Dostupni su video snimci, stenobeležke, pojedinačni rezultati glasanja i prisustvo poslanika dok nedostaju samo zapisnici. Što se tiče sednica odbora dostupni su samo materijali koje odbor razmatra. Skupština Republike Makedonije objavljuje zakone, predloge zakona i ostale dokumente koji se usvajaju na plenarnim sednicama i sednicama odbora.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Skupština Republike Makedonije ispunjava 11 od 15 kriterijuma (73% ispunjenost kriterijuma). Skupština Republike Makedonije omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Narodnoj skupštini, prisustvo građana plenarnim sednicama kao i prisustvo građana i civilnog sektora sednicama

odbora, ali bez tačno utvrđenih procedura. Skupština Republike Makedonije sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Narodna skupština ima svoje profile na društvenim mrežama koji se redovno ažuriraju.

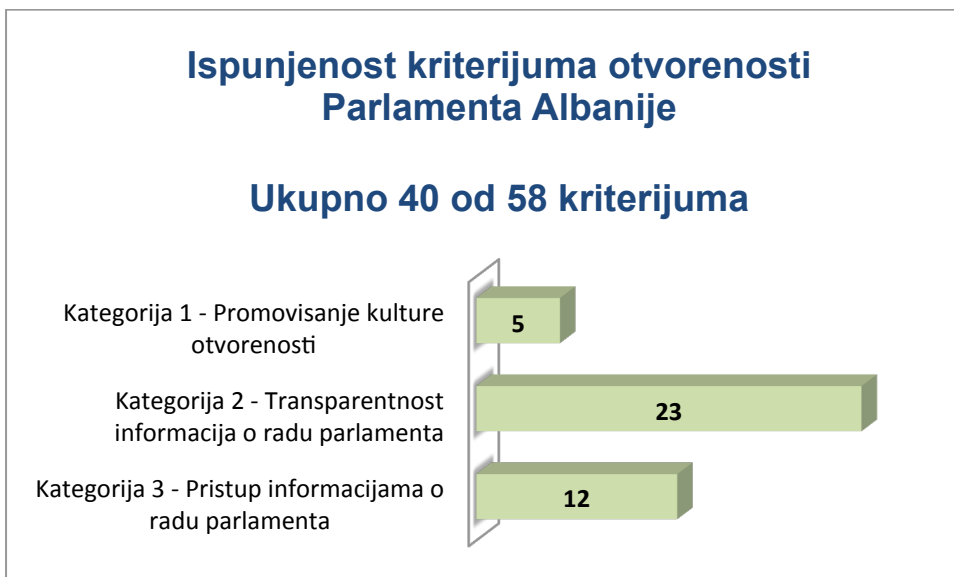
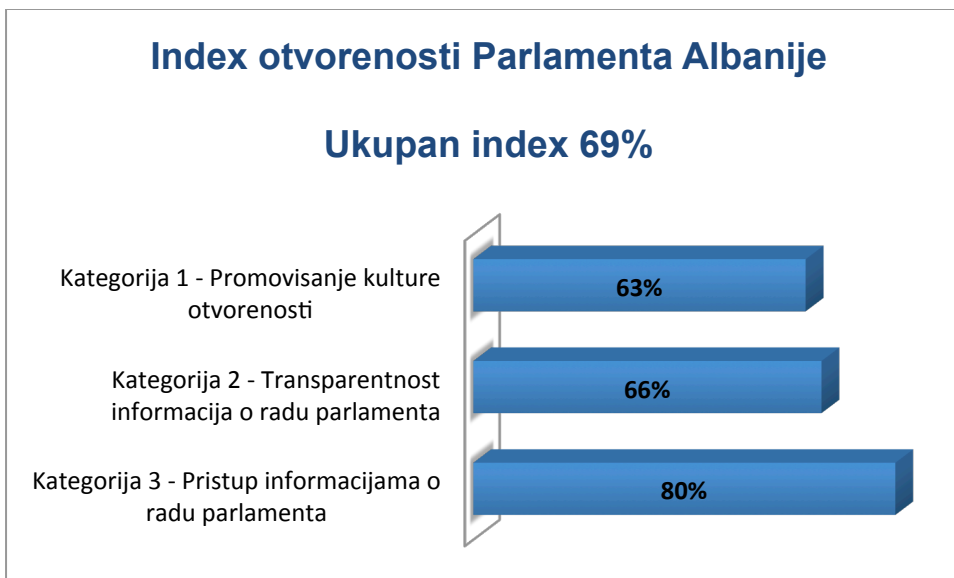
4.5.1. PREPORUKE

Da bi ostvarila bolje rezultate u pogledu otvorenosti Skupština Republike Makedonije, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promoviše, bi trebalo da:

- uvede programe edukacije građana;
- razvije saradnju sa civilnim sektorom;
- podaci koji se odnose na interna pravila i procedure, budžet, kao i rad odbora budu transparentniji, odnosno dostupni preko web prezentacije;
- procedure za izveštavanje i posete Skupštine budu precizno određene i da se omogući prisustvo plenarnim sednicama i sednicama odbora.
- kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)

4.6. ALBANIJA

Kada se radi o otvorenosti Parlamenta Albanije prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata došli smo do zaključka da je ispunjenost kriterijuma na visokom nivou. Parlament Albanije ispunjava 40 od 58 kriterijuma (69%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Parlament Albanije ispunjava 5 od 8 kriterijuma (63% ispunjenost kriterijuma). Parlament je poslovnikom usvojio princip javnosti rada i precizno definisao kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, Parlament ima jedinicu za odnose sa javnošću. Sa druge strane, ne postoji skecija koja se bavi programima edukacije građana, ali postoji sekcija i institucionalizovan mehanizam saradnje sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Parlament Albanije ispunjava 23 od 35 kriterijuma (66% ispunjenost kriterijuma). Parlament objavljuje informacije koje se tiču njegovog položaja, uloge i funkcija, kao i unutrašnje procedure i administrativna

pravila. Skupština objavljuje Poslovnik o radu, Informator o radu i podatke o službenicima, kao i budžet. Kada se radi o informacijama o poslanicima, Parlament objavljuje podatke kao što su osnovni podaci o poslaniku, zanimanje, pripadnost političkim partijama, funkcije u Parlamentu, radne biografije, kontakte, ali ne i podatke o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama je na niskom nivou. Dostupni su stenobebeške i video snimci. Što se tiče sednica odbora dostupni su samo stenobebeške i informacije o prisutnosti poslanika sednicama odbora. Parlament Albanije objavljuje samo zakone i ostale dokumente koji se usvajaju na plenarnim.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Parlament Albanije ispunjava 12 od 15 kriterijuma (80% ispunjenost kriterijuma). Parlament Albanije omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Parlamentu, prisustvo građana plenarnim sednicama kao i prisustvo građana i civilnog sektora sednicama odbora, sa tačno utvrđenim procedurama. Parlament Albanije sve informacije daje besplatno, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Parlament Albanije nema svoje profile na društvenim mrežama koji se redovno ažuriraju, niti web prezentacija daje mogućnost redovnog obaveštavanja o radu Parlamenta na zahtev građana.

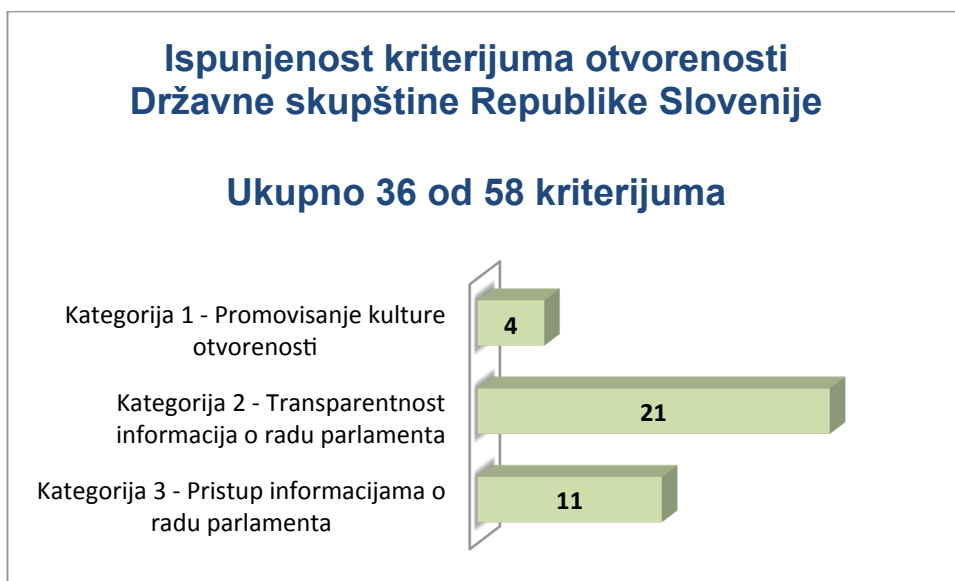
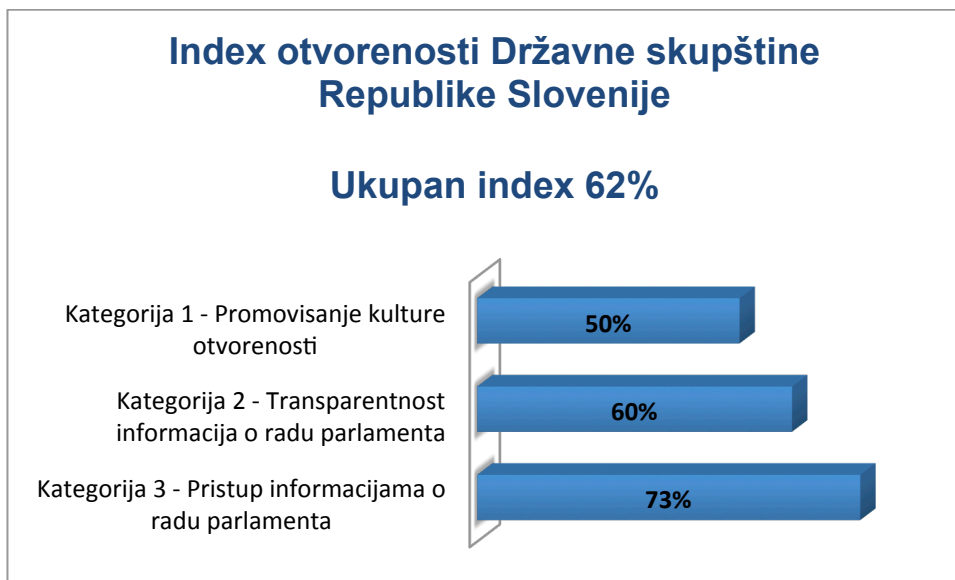
4.6.1. PREPORUKE

Da bi povećao otvorenost Parlament Albanije, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promovise, bi trebalo da:

- formira sekciju za edukaciju građana, kao i programe edukacije;
- poveća transparentnost podataka u vezi sa radom plenarnih sednica, a posebno sa radom odbora;
- otvori profile na društvenim mrežama;
- omogući redovno informisanje građana putem opcije za praćenje vesti sa web prezentacije parlamenta.

4.7. SLOVENIJA

Kada se radi o otvorenosti Državne skupštine Republike Slovenije prema metodologiji istraživanja u skladu sa principima Deklaracije o otvorenosti parlamenata pokazalo se da je ispunjenost kriterijuma na niskom nivou. Državna skupština Republike Slovenije ispunjava 36 od 58 kriterijuma (62%).

Prema prvoj kategoriji kriterijuma, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Državna skupština Republike Slovenije ispunjava 4 kriterijuma (50% ispunjenost kriterijuma). Državna skupština je

Poslovníkom usvojila princip javnosti rada i precizno definisao kada je moguće izuzeti javnost. Takođe, parlament ima jedinicu za odnose sa javnošću i blagovremeno ažurira web prezentaciju. Državna skupština nema sekciju za edukaciju kao ni programe edukacije građana, a ni sekciju za saradnju sa civilnim sektorom.

Što se tiče druge kategorije kriterijuma, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Državna skupština Republike Slovenije ispunjava 21 od 35 kriterijuma (60% ispunjenost kriterijuma). Državna skupština objavljuje informacije koje se tiču njenog položaja, uloge i funkcija, ali ne i o unutrašnjim procedurama i internim pravilima. Državna skupština objavljuje Poslovnik o radu i podatke o službenicima, ali ne Informator o radu i detaljan budžet parlamenta. Državna skupština objavljuje detaljno podatke o poslanicima, od osnovnih podataka kao što su zanimanje, pripadnost političkim partijama i funkcije u Narodnoj skupštini, do radnih biografija, i kontakata. Ne objavljuje samo podatke o imovinskom stanju. Transparentnost informacija o plenarnim sednicama je omogućena, nedostaju samo stenobebeške i video zapisi. Nedostaje veća transparentnost u pogledu informacija koje nastaju u vezi sa radom odbora jer se objavljuju samo zapisnici i materijali koje odbor razmatra. Sa druge strane, na visokom nivou je transparentnost u pogledu objavljivanja zakona, predloga zakona, svih ostalih dokumenata koji su u vezi sa plenarnim sednicama i radom odbora.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **pristupom informacijama o radu parlamenata**, Državna skupština Republike Slovenije ispunjava 11 od 15 kriterijuma (73% ispunjenost kriterijuma). Državna skupština Republike Slovenije omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Skupštini, kao i samo prisustvo građana plenarnim sednicama sa jasno utvrđenim procedurama za prijavu izveštavanja, poseta i praćenja. Kriterijumi koji nisu ispunjeni se tiču prisustva sednicama odbora kako za građane tako i za civilni sektor. Državna skupština Republike Slovenije sve informacije daje besplatno i nije potrebna nikakva forma registrovanja, a svi podaci na web prezentaciji su u otvorenim formatima. Državna skupština Republike Slovenije na svojoj web prezentaciji ne omogućava obaveštavanje građana na njihov zahtev i nema profile na društvenim mrežama.

4.7.1. PREPORUKE

Da bi povećala otvorenost Državna skupština Republike Slovenije, pored usvajanja Deklaracije o otvorenosti parlamenata kao okvira za svoje delovanje i čvrstog opredeljenje za poštovanje standarda koje deklaracija promoviše, bi trebalo da:

- uvede sekciju za programe edukacije građana;
- razvije saradnju sa civilnim sektorom;

- podaci koji se odnose na interna pravila i procedure, budžet i informator o radu, kao i rad odbora budu transparentniji, odnosno dostupni preko web prezentacije.
- omogući prisustvo građana i civilnog sektora na sednicama odbora i da se precizno utvrdi procedura za prisustvo.
- web prezentacija omogući obaveštavanje građana o aktivnostima na njihov zahtev, kreira strategiju komunikacije sa građanima kroz omogućavanje dvosmerne komunikacije preko novih tehnologija i alata (društvene mreže i sl.)